

Recitovaná Mše svatá se dvěma ministranty

a

Zpívaná Mše svatá bez kadidla

Všeobecná pravidla

- Ministranti klečí vždy na prvním stupni zdola. Pokud je stupeň jen jeden, klečí vždy pod ním.
- Ministranti nečiní nikdy úkroky, ani nechodí pozpátku, nýbrž se vždy otočí do směru chůze.
- Ministranti mají stále liturgicky sepnuté ruce: dlaně jsou u sebe s nataženými prsty, přičemž pravý palec překrývá levý. Při sezení mají rozevřené ruce položené na stehnech.
- Pokud ministrant drží v jedné ruce nějaký předmět, má vždy na prsou položenou volnou ruku, a to s rozevřenou dlaní.
- Ministranti se lehce ukloní směrem ke kříži pokaždé po příchodu na suppedaneum a před odchodem ze suppedanea, pokud nadržuje žádný předmět. (Suppedaneum = nejvyšší oltářní stupeň).
- Při přenášení misálu a vela používají ministranti **krátkou cestu** (od oltáře přímo na střed nebo naopak) tehdy, když nesou předmět, **dlouhou cestu** (od oltáře na bok oltáře a pak kolem oltářních stupňů ke středu nebo naopak) tehdy, když žádný předmět nenesou.
- Při gloria, krédu a mezizpěvech ministranti stojí, poklekají a jdou na sedes s knězem. Samostatně jdou na sedes pouze při čtení překladů mešních textů a kázání.
- Pokud kněz při čteních, oracích, mezizpěvech apod. pokleká, ministranti, stojí-li, vždy! poklekají s ním.

- Při Mši svaté sloužené v **černé** barvě nebo v barvě **fialové mimo neděle** ministranti zakleknou k modlitbě, která předchází čtení, a zůstanou klečat k modlitbě po svatém přijímání. Jinak vše ostatní zůstává stejné.
- Oratio super populum: V době postní následuje po poslední modlitbě po svatém přijímání ještě tzv. oratio super populum. Ministrant se v kleče ukloní při slovech „*humiliate capita vestra Deo*“ směrem před sebe a takto setrvá až do konce modlitby. Pak odpoví „*amen*“ a narovná se. Ostatní jako obvykle.

- Při zpívané Mši svaté bez kadidla se ministruje stejně jako při recitované Mši svaté. Je-li tato Mše v neděli, předchází jí navíc asperges.
- Při *tiché Mši svaté* (odpovídají pouze ministranti, lid ne) s výjimkou obou evangelií ministranti během celé Mše svaté klečí.
- Pokud v kapli není Nejsv. svátost a kněz se místo poklekání hluboce uklání, ministranté přesto v rámci liturgie poklekají.

- Pokud ministrant zapomene, co má dělat, nedělá nic, dokud mu druhý ministrant či kněz nedá pokyn! Proto sleduje kněze (kněze neruší ptaním) nebo naznačí svůj problém druhému ministrantovi.

Asperges (pouze v neděli)

- Ministrant 1 drží kroupenku v levé ruce a v pravé drží tabulku s textem.
- Před knězem jde pouze ministrant 1 aniž by mu u vchodu podával svčenu vodu.
- Před oltářem poklekne spolu s knězem a následně s ním i zaklekne.
- Ministrant podrží před knězem kroupenku, ten z ní vyjme aspergil a následně knězi event. ukáže tabulku s textem.
- Ministrant povstane spolu s knězem, poklekne a doprovází kněze po jeho pravici drže mu pluvíál levou rukou. V pravé drží kroupenku.
- Potom, co dojdou k poslení řadě věřících, ministrant se s knězem otočí a poklekne, a doprovází ho zpět k oltáři.
- U oltářních stupňů ministrant poklekne spolu s knězem, kněz odloží aspergil do kroupenky a ministrant mu předá tabulku s textem.
- Ministrant zůstane stát spolu s knězem drže kroupenku.

Recitovaná Mše svatá se dvěma ministranty
Zpívaná Mše svatá bez kadidla

- Po modlitbě převezme ministrant tabulku, poklekne spolu s knězem a odchází před ním do sakristie. Kropenku a tabulku odnáší do sakristie.

Vstup

- Jeden z ministrantů, který to má blíže, při vchodu do kaple třikrát zazvoní.
- Jeden z ministrantů, který to má blíže, omočí prst ve svččené vodě a podá ji knězi (pokud nebylo asperges).
- Ministranti jdou vedle sebe (ministrant 1 jde v pravo) a jdou před knězem. Dojdou před oltář a nechají mezi sebou místo pro kněze, který za nimi projde na střed oltáře.
- Všichni společně pokleknou.
- Ministranti počkají na kněze, než odloží kalich na oltář a jakmile se vrátí, při reverenci kněze zakleknou a modlí se:

Stupňové modlitby

- Při slovech „*In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti*“ dělají všichni znamení kříže.
- Při slovech „*Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto*“ ministranti **lehce uklání hlavu** směrem před sebe.
- Při slovech „*Adjutorum nostrum in nomine Domini*“ dělají všichni znamení kříže.
- Když kněz skončil „*Confiteor*“, otočí se ministranti **směrem ke knězi s lehce skloněnou hlavou** a modlí se: „*Misereatur...*“.
- Potom co kněz odpověděl „*Amen*“ se ministranti odklánějí od kněze a **v hluboké úkloně** se modlí sami „*Confiteor*“.
- Během slov „*et tibi pater*“ (a tobě, otče) se ministranti otočí **v hluboké úkloně** směrem ke knězi.
- Při slovech „*mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa*“ (má vina, má vina, má převeliká vina) se **ministranti bijí 3x v prsa**.
- Během slov „*et te pater*“ (a tebe, otče) krátká úklona ke knězi stejně jako při „*et tibi pater*“.
- Po „*Confiteor*“ setrvávají v hluboké úkloně, zatímco se kněz modlí „*Misereatur vestri...*“, na který stále sklonění odpoví „*Amen*“ a teprve potom se vzpřímí.
- Při slovech „*Indulgentiam ...*“ dělají všichni znamení kříže.
- Od slov „*Deus,...*“ setrvávají ministranti společně s knězem **v lehké úkloně** směrem před sebe a po slovech „*et cum spiritu tuo*“ se narovnají a přizvedají **albu (ne kleriku!)** knězi, který vystupuje k oltáři.

Introitus - Evangelium

- Ministranti se odeberou na svá místa před oltářem a zůstanou stát.
- Na začátku introitu se žehnají společně s knězem znamením kříže.
- Odpovídají knězi při „*Kyrie ...*“.
- „*Gloria ...*“ se modlí spolu s knězem.
- Odpovídají knězi na „*Dominus vobiscum*“.
- Na konci orace odpoví „*Amen*“ a zakleknou. VARIANTA: Při Mši svaté ve fialové a černé barvě zakleknou již po odpovědi „*Et cum spiritu tuo*“.
- Na konci ČTENÍ odpoví „*Deo gratias*“.
- První ministrant (M1) se vzápětí zvedá a jde k misálu z boku oltáře a čeká, než se kněz pomodlí graduale. Až se tak stane, jde kněz na střed a M1 k misálu, provede **mírnou úklonu** směrem ke svatostánku, uchopí podstavec s misálem, otočí se za svou levou rukou, sejde nejkratší cestou na střed pod všechny oltářní stupně, poklekne a současně s ním se zvedá druhý ministrant (M2). M1 jde pak opět nejkratší cestou nahoru na levou (evangelní) stranu oltářní, kde zešikma položí misál blízko kraje oltáře. Otočí se za svou levou rukou, sejde dolů a stojí z boku oltáře o jeden stupeň níže než kněz otočen čelem k misálu.
- Na začátku evangelia odpovídají knězi oba ministranti a žehnají se spolu s ním (3x malé znamení kříže – na čele, ústech a prsou).
- Až kněz poprvé řekne v evangeliu „*Jesus*“, M1 se ukloní, otočí se opět za svou levou rukou a jde okolo oltářních stupňů na střed, kde pokleká a jde na své místo na pravé straně oltáře a zůstává otočen směrem

Recitovaná Mše svatá se dvěma ministranty
Zpívaná Mše svatá bez kadidla

k misálu. VARIANTA: Pokud v textu evangelia není ze začátku slovo „Jesus“, M1 se přesto po krátké chvíli ukloní a odejde stejným způsobem na své místo.

- Jakmile kněz dočte evangelium, oba ministranti ihned odpovídají: „*Laus tibi Christe*“ a otočí se směrem k oltáři.

Credo - Preface

- Pokud je „*Credo...*“ ministranti poklekají spolu s knězem.
- Při „*Orémus*“ se ministranti odeberou na střed, pokleknou a M1 jde kolem oltářních stupňů ke konvičkám. M2 jde výjimečně přímou cestou na pravou (epištolní) stranu a čeká, než mu kněz předá velum, které složí. M2 provede po složení vela lehkou úklonu směrem ke svatostánku a jde k M1 ke konvičkám.
- M1 uchopí konvičku s vínem a M2 s vodou. Společně pak jdou z boku oltáře a postaví se o stupeň níže, než stojí kněz (M1 vpravo, M2 vlevo). Oba dva ministranti se lehce ukloní knězi a M1 mu podá konvičku s vínem, a to ouškem dopředu, M2 podrží poté konvičku s vodou vedle kalichu (neužívá-li kněz lžičku, ministrant mu konvičku podá).
- Ministranti se opět lehce ukloní knězi a jdou zpět ke stolku s konvičkami. M1 zde položí konvičku s vínem a vezme si do rukou ručníček. M2 si v ruce ponechává konvičku s vodou a vezme si ještě misku. Oba dva ministranti jdou společně znovu ke knězi, ukloní se mu a M2 nalije knězi vodu na prsty. M1 potom podá knězi ručníček.
- Následuje lehká úklona knězi a ministranti jdou vše vrátit zpět na stolek.
- Oba jdou na střed, pokleknou, zakleknou a odpoví knězi na „*Oráte frátres...*“.
- Poté se oba zvednou, pokleknou a jdou na svá místa, kde zakleknou a M1 si vezme do ruky zvonky.
- Na začátku preface povstanou a odpovídají knězi.
- Na začátku „*Sanctus ...*“ M1 zvoní 3x krátce.
- Během „*Sanctus*“ stojí s mírně skloněnou hlavou směrem před sebe, potom hlavu narovnají a žehnají se spolu s knězem znamením kříže.
- Po „*Sanctus*“ zakleknou.

Kánon – přijímání lidu

- Jakmile vztáhne kněz ruce nad kalich, M1 jednou krátce zazvoní.
- Oba ministranti se odeberou společně na střed, pokleknou a zakleknou o stupeň níže, než stojí kněz. M1 si bere zvonky s sebou.
- Jakmile se kněz skloní nad oltář, každý z ministrantů uchopí ornát za spodní okraj.
- Při pokleknutí kněze se oba ministranti hluboce sklánějí a M1 dlouze zvoní, při pozdvihování M1 zvoní 3x krátce. Při druhém pokleknutí kněze zvoní opět jednou dlouze. To se opakuje i při proměňování kalicha.
- Po proměnění kalicha se ministranti zvednou, pokleknou a jdou na svá místa, kde zakleknou.
- Po „*per omnia saecula saeculorum*“ odpoví „*Amen*“ a povstanou.
- Odpovídají při „*Pater noster*“.
- Odpovídají při „*Pax Domini...*“.
- Po „*Pax Domini...*“ vyčkají na pokleknutí kněze a spolu s ním zakleknou.
- Pokračují s knězem v modlitbě „*Agnus Dei...*“ říkajíce „... *miserere nobis*“ a bijíce se přitom v prsa.
- Při slovech kněze „*Domine non sum dignus...*“ M1 zvoní poprvé 1x krátce, podruhé 2x krátce a potřetí 3x krátce.
- Jakmile kněz sundá po svém přijímání z kalicha pallu, pokleká. Při tom se společně s knězem zvedá M1 a jde pro patěnu. Vrací se s ní na střed, M2 se zvedá a oba ministranti se společně sejdou na střed, pokleknou a zakleknou o stupeň níže než stojí kněz.
- Až kněz přijme z kalicha, ministranti se hluboce skloní a modlí se „*Confiteor...*“.
- Při slovech „*mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa*“ se ministranti bijí 3x v prsa.

Recitovaná Mše svatá se dvěma ministranty
Zpívaná Mše svatá bez kadidla

- Po „*Confiteor*“ setrvávají v hluboké úkloně zatímco se kněz modlí „*Misereatur vestri...*“, na který stále skloněni odpoví „*Amen*“ a teprve potom se vzpřímí.
- Při slovech „*Indulgentiam ...*“ dělají všichni znamení kříže.
- Po „*Ecce Agnus Dei...*“ se 3x modlí „*Domine non sum dignus...*“ bijíce se pokaždé v prsa.
- Po přijímání ministrantů si jde M1 kleknout na své místo a M2 doprovází s paténou kněze při PŘIJÍMÁNÍ věřících.

Po přijímání lidu – závěr

- Až přijmou všichni věřící, M2 odevzdá paténu knězi a jde si také kleknout na své místo. Po uzamčení svatostánku se ministranti zvednou, jdou na střed, pokleknou a jdou ke stolku s konvičkami. M1 si bere do rukou víno, M2 vodu a jdou společně k boku oltáře, kde čekají **pod oltářními stupni**.
- Až kněz nahne kalich směrem k ministrantům, M1 vystoupí ke knězi, **bez úklony** vlije do kalicha část vína a **rovněž bez úklony** se vrátí zpět k M2.
- Ministranti se postaví o stupeň níže, než stojí kněz. Mezitím přistoupí kněz k ministrantům, ti se knězi lehce ukloní a M1 lije knězi přes prsty do kalicha zbytek vína (pokud dá kněz znamení, přestane lít). To samé vzápětí provede i M2.
- Ministranti se lehce ukloní knězi a vrací se ke stolku, kde odloží konvičky na původní místo.
- Poté jdou společně na střed, kde pokleknou. M2 nechá projít M1 (udělá výjimečně mírný úkrok zpět) a oba jdou kolem oltářních stupňů nahoru k oltáři, M1 jde pro misál na evangelní stranu, M2 pro velum na epištolní stranu. Oba ministranti se současně lehce ukloní směrem ke kříži, M1 vezme do rukou misál a M2 velum (tak, že mu leží volně na vzhůru obrácených dlaních). Oba ministranti se otočí směrem k sobě a jdou přímou cestou na střed. Zde společně pokleknou. M1 jde jako první přímou cestou k oltáři na stranu epištolní, kde odloží misál a zůstane stát čelem ke kříži; M2 jde přímou cestou k oltáři na stranu evangelní, kde rozprostře velum. Poté uchopí do rukou burzu, rozevře ji a vyčká, než mu do ní kněz vloží korporál. Následně burzu odloží zpět na oltář, vezme do rukou velum a podá jej knězi. Opět vezme do rukou burzu a rovněž ji podá knězi. Následně se oba ministranti lehce ukloní směrem ke kříži, otočí se směrem ven a jdou kolem oltářních stupňů na svá místa, kde zakleknou.
- Po modlitbě „*communio*“ povstanou.
- Na „*Dominus vobiscum*“ odpoví „*Et cum spiritu tuo*“. VARIANTA: Při Mši svaté ve fialové a černé barvě ministranti zakleknou hned po odpovědi.
- Po postcommunio odpoví „*Amen*“ a po „*Ite missa est*“ odpoví „*Deo gratias*“.
- Po „*Deo gratias*“ se odeberou na střed, pokleknou, zakleknou a při kněžském požehnání se pokřížují a odpoví „*Amen*“.
- Ministranti si stoupnou a zůstávají stát. Kněz jde na evangelní stranu a začíná se modlit POSLEDNÍ EVANGELIUM.
- Na začátku evangelia odpovídají knězi a žehnají se spolu s ním (3x malé znamení kříže – na čele, ústech a prsou).
- Ministranti pokleknou, a jdou na svá místa, kde jsou oba otočeni čelem k místu, kde je čteno poslední evangelium. Pokud je třeba přinést tabulku s modlitbami po Mši svaté, jde pro ni M1 nyní a s tabulkou v ruce se poté postaví opět na své místo.
- V průběhu čtení evangelia ministranti pokleknou společně s knězem a na konec knězi odpoví „*Deo gratias*“.
- Pak se všichni sejdou na střed, kněz je mezi oběma ministranty. Všichni zakleknou (ministranti na zemi) a následují modlitby po Mši svaté.
- Všichni povstanou, kněz jde pro kalich, společně pokleknou a ministranti, otočivše se směrem k sobě, jdou vedle sebe jako první do sakristie, za nimi jde kněz.